

Hans Helighet Påven Franciskus fastebudskap 2017

”Ordet är en gåva. Den andre är en gåva”

Kära Bröder och Systrar,

Fastan är en ny början, en väg som osvikligt leder till Påskens mål, Kristi seger över döden. Denna tid påkallar vår omvändelse. De kristna kallas att vända om till Gud ”med hela sitt hjärta” (*Joel 2:12*), att inte låta sig nöjas med det medelmåttiga och att växa i vänskap med Herren. Jesus är vår trofaste vän som aldrig överger oss. Även när vi syndar väntar han tålmodigt på att vi kommer tillbaka; att han så tålmodigt väntar på oss visar på hans villighet att förlåta (jfr *Homilia*, 8 januari 2016).

Fastan är en gynnsam tid att fördjupa vårt andliga liv på de sätt som Kyrkan erbjuder oss för vår helgelse: fasta, bön och att ge allmosor. Utgångspunkten för allt är Guds ord som vi under den här tiden inbjuds att lyssna till och begrunda på djupet. Jag ska här reflektera över liknelsen om den rike mannen och Lasaros (jfr *Luk 16:19-31*). Låt oss inspireras av denna meningsfyllda berättelse eftersom den är en nyckel till att förstå vad vi måste göra för att uppnå sann lycka och evigt liv. Den uppmanar oss till en djupgående omvändelse.

1. Den andre är en gåva

Liknelsen börjar med att de två huvudpersonerna presenteras. Den fattige mannen beskrivs i detalj: han är eländig och kan inte ens stå upp. Där han låg framför den rike mannens dörr livnärde han sig på smulorna från den rike mannens bord. Hans kropp är full av sår som hundarna kom för att slicka (jfr vv 20-21). Här skildras stor misär; liknelsen framställer en vanärad och erbarmlig människa.

Scenen är än mer dramatisk när vi tänker på att den fattige mannens namn är *Lasaros*: ett löftesrikt namn som bokstavligen betyder *Gud hjälper*. Karaktären är inte anonym. Hans särdrag skildras tydligt och han framstår som en individ med en egen historia. Medan han är så gott som osynlig för den rike mannen så känner vi igen honom som någon välbekant. Han får ett ansikte och på så vis blir

han en gåva, en ovärderlig skatt, en människa som Gud älskar och har omsorg om trots hans totala hemlöshet (jfr *Homilia*, 8 januari 2016),

Lasaros lär oss att andra människor är en gåva. En riktig relation med andra människor består i att med tacksamhet erkänna deras värde. Den fattiga personen vid den rike mannens dörr är ingen olägenhet. Han kallar oss till omvändelse och förändring. Liknelsen inbjuder oss först att öppna våra hjärtan för andra eftersom varje person är en gåva, vare sig det handlar om vår granne eller en anonym fattig människa. Fastan är en gynnsam tid för att öppna dörren för alla behövande och att i dessa människor känna igen Kristi eget ansikte. Alla möter vi de här människorna varje dag. Varje människa som vi möter är en gåva som förtjänar erkännande, respekt och kärlek. Guds ord hjälper oss att öppna våra ögon för att välkomna och älska livet, i synnerhet när livet är svagt och sårbart. Men för att göra det måste vi ta på allvar det som Evangeliet säger oss om den rike mannen.

2. Synden förblindar oss

Liknelsen är skoningslös när den beskriver det motsägelsefulla hos den rike mannen (jfr v. 19). Till skillnad från den fattige Lasaros har han inget namn; han kallas bara för ”en rik man”. Hans överflöd skildras genom hans överdådiga och dyrbara kläder. Purpurklädnad var mycket mer värdefullt än silver och guld, och var därför förbehållet för gudomligheter (jfr *Jer* 10:9) och kungar (jfr *Dom* 8:26), och fint linne antydde något sakralt. Mannen visade sin rikedom på ett demonstrativt sätt och skyltade dagligen med den: ”Han levde i fest och glans var dag” (v. 19). Hos honom anar vi på ett dramatiskt sätt hur synden fördärvar. Den utvecklas i tre på varandra följande steg: kärleken till pengar, fåfänga och högmod (jfr *Homila*, 20 september 2013).

Aposteln Paulus säger att ”kärleken till pengar är roten till allt ont” (*1 Tim* 6:10). Det är den främsta orsaken till korrption och en källa till avund, split och misstro. Pengar kan börja dominera oss, till och med bli en tyrannisk avgud (jfr *Evangelii gaudium*, 55). Istället för att bli ett instrument att göra gott med och med vilket vi kan visa solidaritet mot andra kan pengar fjättra oss och hela världen i en självisk logik som inte lämnar utrymme för kärlek och hindrar freden.

Liknelsen visar vidare på att den rike mannens penningbegär gör honom fåfäng. Han uttrycker sin personlighet genom sitt yttre, genom att visa andra vad han kan göra. Men detta yttre döljer en inre tomhet. Han är fånge i det ytliga och förgängliga (jfr *ibid.*, 62).

Det lägsta trappsteget i detta moraliska förfall är högmodet. Den rike mannen klär sig som en kung och handlar som en gud men glömmer att han är en vanlig dödlig människa. För de som är korrumpierade av kärleken till rikedom finns ingenting bortom deras eget jag. De som finns omkring dem kommer inte in i deras synfält. Att vara fäst vid pengar resulterar i ett slags blindhet. Den rike mannen ser inte den fattige mannen som svälter, lider och ligger vid hans dörr.

När vi betraktar den här personen förstår vi varför Evangeliet så rakt på sak fördömer kärleken till pengar: ”Ingen kan tjäna två herrar. Antingen kommer han att hata den ene och inte bry sig om den andre. Ni kan inte tjäna både Gud och mammon” (*Matt 6:24*).

3. Ordet är en gåva

Liknelsen om den rike mannen och Lasaros hjälper oss att förbereda oss på ett bra sätt för Påsken. Askonsdagens liturgi inbjuder oss till en erfarenhet som liknar den rike mannens. När prästen tecknar korset med aska på våra pannor säger han orden: ”Kom ihåg att du är stoft, och att du åter ska bli stoft.” Både den rike mannen och den fattige mannen dog, och större delen av liknelsen förläggs i livet efter detta. De två personerna upptäcker plötsligt att ”tomhänta kom vi till världen och tomhänta skall vi gå ur den” (*1 Tim 6:7*).

Vi ser också vad som händer i livet efter detta. Där talar den rike mannen länge med Abraham, som han kallar ”fader” (*Luk 16:24, 27*), som ett tecken på att han tillhör Guds folk. Den lilla detaljen gör att hans liv framstår ännu mer motsägelsefullt, för ända tills nu har inget sagts om hans relation till Gud. Det fanns faktiskt ingen plats för Gud i hans liv. Hans ende gud var han själv.

Den rike mannen känner igen Lasaros först när han pinas i livet efter detta. Han vill att den fattige mannen ska lindra hans lidande med en droppe vatten. Det han ber Lasaros om är det som han kunde ha gjort för honom men aldrig gjorde. Abraham säger till honom: ”Du fick ut ditt goda medan du levde, liksom Lasaros sitt onda. Nu har han funnit tröst här, medan du plågas” (v. 25). I livet efter detta återställs ett slags rättvisa och livets onda uppvägs av det goda.

Liknelsen fortsätter genom att ge ett budskap till alla kristna. Den rike mannen ber Abraham att skicka Lasaros att varna hans bröder som fortfarande är i livet. Men Abraham svarar: ”De har Mose och profeterna. De kan lyssna till dem” (v. 29). Han bemöter den rike mannens invändningar och tillägger: ”Lyssnar de inte till Mose och profeterna, då låter de inte övertyga sig ens om någon står upp från de döda” (v. 31).

Den rike mannens verkliga problem blir därmed fullt uppenbart. Roten till all hans ondska låg i att han inte brydde sig om Guds ord. Därför älskade han inte längre Gud och började förakta sin medmänniska. Guds ord är levande och kraftfullt och förmår omvända hjärtan och leda dem tillbaka till Gud. När vi sluter vårt hjärta för att ta emot Guds ord som en gåva, sluter vi till sist vårt hjärta också för gåvan som är våra bröder och systrar.

Kära vänner, fastan är en gynnsam tid för att förnya vårt möte med Kristus, för att leva i hans ord, i sakramenten och med vår medmänniska. Herren, som övervann Frestarens falska förespeglingar under fyrtio dagar i öknen, visar oss vägen. Må den heliga Anden leda oss på en verklig omvändelseresa så att vi kan återupptäcka gåvan i Guds ord, rens från synden som förblindar oss, och tjäna Kristus som är närvarande i våra behövande bröder och systrar. Jag uppmuntrar alla troende att ge uttryck för denna andliga förnyelse genom att också ta del i de fastekampanjer som många kyrkliga organisationer lanserar i olika delar av världen, och på så sätt stödja en mötets kultur i hela vår mänskliga familj. Låt oss be för varandra så att vi genom att dela Kristi seger kan öppna våra dörrar för de svaga och fattiga. Då kommer vi fullt ut att kunna uppleva och dela Påskens hela glädje.

Vatikanen, 18 oktober 2016
Den helige evangelisten Lukas festdag

Franciskus

Översättning till svenska: Sr Madeleine Fredell OP